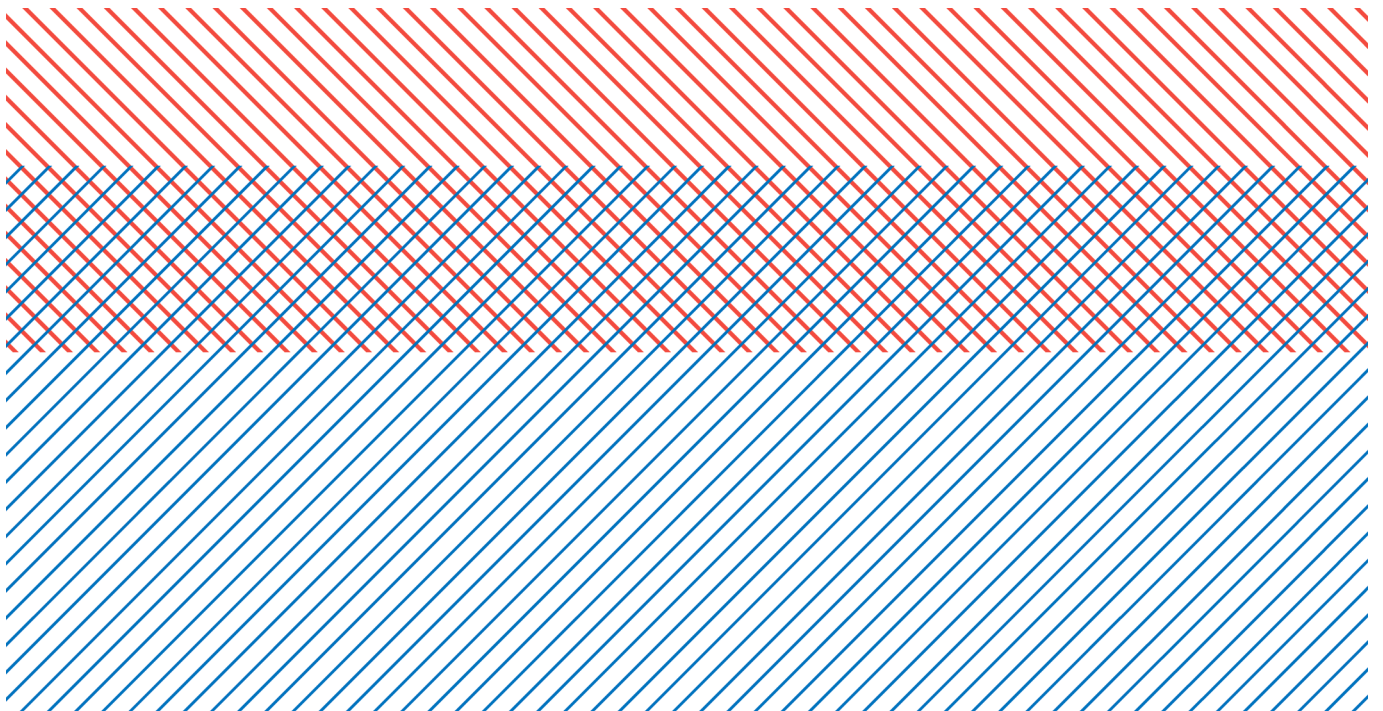

Kortlægning af integration i kommunerne.
Kommunernes indsatser for at bringe
ikkevestlige indvandrere i beskæftigelse
– Bilagsrapport

Vibeke Jakobsen, Tine Jeppesen, Helle Bendix Kleif, Line Mehlsen og
Frederik Thuesen

Kortlægning af integration i kommunerne. Kommunernes indsatser for at bringe ikkevestlige indvandrere i beskæftigelse – Bilagsrapport

© VIVE og forfatterne, 2021

e-ISBN: 978-87-7119-916-1

Projekt: 301647

Finansiering: Finansministeriet

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Indhold

Bilag 1	Lovgivning og økonomiske rammer for kommunernes beskæftigelsesindsats.....	4
Bilag 2	Resumé af enkeltstudier fra litteraturoversigten	7
Bilag 3	Tabeller baseret på spørgeskemaresultaterne	24
Litteraturliste		33

Bilag 1 Lovgivning og økonomiske rammer for kommunernes beskæftigelsesindsats

Som baggrundsviden til VIVEs kortlægning af integrationsindsatser i kommunerne har otte ministerier leveret notater til en beskrivelse af de *lovgivningsmæssige rammer, statslige indsatser og projekter samt økonomiske rammer* for integrationsindsatser og -projekter i kommunerne. Disse otte ministerier er Beskæftigelsesministeriet, Børne- og Undervisningsministeriet, Erhvervsministeriet, Kulturministeriet, Miljø- og Fødevarerministeriet, Transport- og Boligministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet samt Udlændinge- og Integrationsministeriet.¹ Finansministeriet har koordineret og sammenfattet de enkelte ministeriers kortlægning.

Nedenfor gennemgår vi kort ressortministeriernes input til en beskrivelse af generelle indsatser samt fremhæver nogle udvalgte centrale aktive puljer og projektmidler, der har indvandrere/flygtninge som målgruppe.

Generelt: Overordnet betragtet er Beskæftigelsesministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet to ministerier, som i særlig grad har et lovgivningsmæssigt og økonomisk ansvar for den beskæftigelsesrettede integrationsindsats. Børne- og Undervisningsministeriet er også et centralt ministerium, da undervisning og uddannelse af børn, unge og voksne hører til dette ministeriums ansvarsområde. Lovrammer og økonomi inden for dette ressortområde har dermed direkte betydning for både uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder blandt ikkevestlige indvandrere og deres børn. Endelig findes der lovgivning, statslige tilskudsmuligheder og puljer inden for de øvrige fem ministeriers ressortområder, som også i varierende omfang har betydning for ikkevestlige indvandreres uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.

Udlændinge- og Integrationsministeriet er det ministerium, der er primært ansvarlig for lovrammerne for de indsatser, som kommunerne skal iværksætte umiddelbart efter, at flygtninge og familiesammenførte har fået opholdstilladelse i Danmark. Det drejer sig i særlig grad om alle de indsatser, som hører under integrationsloven, herunder regler for boligplacering, integrationsgrunduddannelse (IGU), selvforsørgelses- og hjemsendelsesprogrammet samt introduktionsprogrammet (SHI-programmet).² Det drejer sig også om danskuddannelser til udlændinge under danskuddannelsesloven. Udgifter til boligplacering finansieres af kommunerne, mens udgifter til IGU finansieres af staten. Staten yder 50 % refusion af udgifterne til SHI-programmet, mens udgifterne under ét er omfattet af den kommunale budgetgaranti. Danskuddannelse finansieres af staten over finansloven.

Udlændinge- og Integrationsministeriet forvalter endvidere en lang række puljer og projektmidler. Kommunerne kan til gengæld søge puljer om tilskud til konkrete projekter, mens en række civilsamfundsorganisationer modtager driftstilskud. Projekter og civilsamfundsorganisationer, der har fået støtte tæller: Integrations- og beskæftigelsesambassadør, Flere kvinder med indvandrerbaggrund i beskæftigelse, Indsats i forhold til flygtningefamilier med traume, Mobilisering af opgør med undertrykkelse og negativ social kontrol, Styrket forebyggelse af æresrela-

¹ Bemærk, at ved ressortomlægningen i januar 2021 blev Miljø- og Fødevarerministeriet opdelt i Miljøministeriet og Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri. Transportministeriets ressortområde blev videreført af Transportministeriet og Indenrigs- og Boligministeriet. Indenrigsministerie-delen blev overført fra det tidligere Social- og Indenrigsministerie, som for sin del blev omdannet til Social- og Ældreministeriet. Ældre-delen af dette ministerie kom fra det tidligere Sundheds- og Ældreministerie, som blev omdannet til Sundhedsministeriet. For detaljer om den fulde omlægning, se <https://www.stm.dk/media/10178/kgj-resolution-af-21-januar-2021.pdf>. Der, hvor vi refererer specifikt til det input, som disse otte ministerier har leveret til denne undersøgelse, bruger vi *de tidligere ministerie-betegnelser*. Ellers bruger vi de aktuelt gældende ministerienavne.

² Se rapportens kapitel 1 for yderligere information om centrale bestemmelser i integrationsloven.

terede konflikter og negativ social kontrol, Danmarks Idrætsforbund, Kirkernes Integrationstjeneste, Frivilligt integrationsarbejde – Dansk Flygtningehjælp, Fonden for Socialt Ansvar – Bydelsmødrene, KVINFOs mentornetværk, Dansk Røde Kors.

Beskæftigelsesministeriet er det ministerium, der er primært ansvarlig for lovrammerne for de indsatser, som kommunerne skal iværksætte over for ledige flygtninge, familiesammenførte og andre ikkevestlige indvandrere, som ikke er under SHI-programmerne, der har en maksimal varighed på fem år. Det drejer sig primært om indsatser, som følger af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (LAB-loven)³, herunder krav til, at CV skal lægges ind i jobnet.dk, kontaktførelse, koordinerende sagsbehandler, planer samt RAR-modellen for koordination og aktørsamarbejde⁴. De fleste af disse indsatser finansieres af kommunerne bortset fra RAR-modellen, som finansieres af staten. LAB-loven fastsætter også regler for den *aktive beskæftigelsesindsats*, herunder virksomhedspraktik, løntilskud, nytteindsats, vejledning og opkvalificering samt understøttende tiltag, herunder mentorstøtte. Kommunerne finansierer virksomhedspraktik og nytteindsats, mens staten refunderer dele af kommunernes udgifter i forbindelse med løntilskudsjob, vejledning og opkvalificering og understøttende tilbud. Beskæftigelsesministeriet er også ansvarlig for flere aktive puljer og projektmidler, herunder Flere skal med 2 og Den centrale pulje til en særlig beskæftigelsesindsats. Til førstnævnte pulje er der afsat 157 mio. kr. i perioden 2019-2021.

Børne- og Undervisningsministeriet er ansvarlig for lovrammerne vedrørende uddannelse af børn, unge og voksne. Her fokuserer vi på de grupper, der er tættest på arbejdsmarkedet – unge og voksne. Hvad angår unge, drejer det sig om den Kommunale Ungeindsats (KUI), forberedende grunduddannelse (FGU) og på det gymnasiale uddannelsesområde om dansk som andetsprog (DSA) og gymnasiale indslusningskurser for flygtninge og indvandrere (GIF). Staten finansierer hovedparten af udgifterne på ungeområdet via taxametersystemet bortset fra den kommunale ungeindsats, som kommunerne finansierer inden for rammerne af bloktilskuddet. I forhold til erhvervsuddannelser drejer det sig om erhvervsrettet andetsprogsdansk og dansk som andetsprog – adgangskursus. På voksen- og efteruddannelsesområdet drejer det sig om FVU-start (forberedende voksenundervisning), FVU (forberedende voksenundervisning) – bortset fra FVU-start, Almen voksenuddannelse (AVU) samt AMU (arbejdsmarkedsuddannelse) målrettet tosprogede. Med enkelte undtagelser finansierer staten udgifterne til erhvervs- og voksen- og efteruddannelse via taxametersystemet. Børne- og Undervisningsministeriet finansierer også flere aktive puljer og projektmidler, herunder Forebyggelse af radikalisering og social kontrol i dagtilbud, grundskolen, fritidstilbud og ungdomsuddannelser samt Bedre fordeling i dagsinstitutioner.

En række andre ministerier er også ansvarlige for forvaltning af lovrammer eller puljer og projektmidler, der sigter mod at forbedre uddannelses- og beskæftigelseschancerne blandt ledige ikkevestlige indvandrere, eller hvor disse borgere indgår i målgruppen. Hvad angår **Erhvervsministeriet** drejer det sig bl.a. om projekterne Business Training – Social inklusion af udsatte flygtninge (27 mio. kr. afsat i perioden 2016-2020), Business Training (15 mio. kr. afsat i perioden 2018-2021) og Unge med kant (36 mio. kr. afsat i perioden 2018-2021). Hvad angår **Kulturministeriet** drejer det sig om tilskud til integrationsindsatser på højskoleområdet, hvor der er afsat 3 mio. kr. årligt. På det tidligere **Miljø- og Fødevareministeries** ressortområde drejer det sig om rettighedskampagnen "Ret til ligestilling", som blev finansieret via SATS-pul-

³ Se kapitel 1 for yderligere information om centrale bestemmelser i LAB-loven.

⁴ RAR-modellen dækker over, at de regionale arbejdsmarkedsråd (RAR) i perioden 2018-2021 har fået en opgave med at styrke det regionale og lokale samarbejde om at koordinere voksen- og efteruddannelsesindsatsen (VEU), se Beskæftigelsesministeriet (2018).

jen i 2017 med 7,1 mio. kr. fra 2017-2020. Hertil kommer Indsatsen til bekæmpelse af menneskehandel, som er finansieret med 21,0 mio. kr. årligt fra 2019-2021. Begge tiltag er efterfølgende blevet tilført yderligere midler. På det tidligere **Transport- og Boligministeries** ressortområde findes de Boligsociale helhedsplaner støttet af Landsbyggefonden. Indsatserne fra 2019-2026 er målrettet mod at bryde og forebygge parallelsamfund, sikre trygge og stimulerende opvækstvilkår mv. Indsatserne har en årlig ramme på 380 mio. kr. Det er vigtigt at understrege, at de boligsociale indsatser er rettet mod en bred målgruppe i forskellige boligområder, og at integration således kun er en del af målet for disse projekter. Endelig hører en række uddannelser under **Uddannelses- og Forskningsministeriets** ressortområde. Det drejer sig om den pædagogiske diplomuddannelse i dansk som andetsprog, underviser i dansk som andetsprog og Masteruddannelse i dansk som andetsprog. Disse uddannelser finansieres delvist gennem deltagerbetaling og delvist af staten. Hertil kommer forberedelseskursus for visse udlændinge, som finansieres af staten via taxametertilskud, og endelig vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer, som finansieres af staten via tildelinger på finansloven.

Ud over ovenstående lovgivning, puljer mv. findes der også lovrammer og økonomiske rammer inden for særligt Social- og Ældreministeriets og Sundhedministeriets ressortområder, som har betydning for kommunernes beskæftigelsesrettede integrationsindsats. Hvad angår Social- og Ældreministeriet drejer det sig bl.a. om lov om social service. Hvad angår Sundhedsministeriet drejer det sig bl.a. om ret til sundhedsydelse, som fremgår af sundhedsloven, samt andre regler vedrørende patientrettigheder, fx sundhedspersoners tavshedspligt. Kommunernes medarbejdere skal ofte håndtere sociale og helbredsmæssige problemstillinger, som det fremgår af VIVEs empiriske kortlægning af kommunernes arbejde med at bringe ikkevestlige indvandrere i job eller uddannelse.

Bilag 2 Resumé af enkeltstudier fra litteratur- oversigten

Nedenfor fremgår der resuméer af de enkeltstudier, som indgår i kortlægningens litteraturstudie. Det drejer sig altså alene om *de nye studier*, som litteraturstudiet har fundet frem til – ikke de enkeltstudier, som også indgår i litteraturstudiet via inddragelsen af tidligere danske litteraturstudier på området. Typisk er disse tidligere empiriske studier resumeret i disse litteraturstudier (se Arendt & Pozzoli, 2013; Arendt et al., 2016; Arendt & Schultz-Nielsen, 2019). Vi præsenterer resuméerne under de samme temaer og i samme rækkefølge, som de optræder i hovedrapporten.

Sprogundervisning

Arendt et al. (2020) undersøger effekterne af integrationsloven fra 1999, som indførte øget og bedre danskundervisning for nytilkomne flygtninge. Med reformen blev antallet af dansktimer således øget fra 1.370 timer over en periode på 18 måneder til 1.800 timer over en periode på 36 måneder. Samtidig blev der afsat flere ressourcer til at øge undervisernes kvalifikationer, ligesom nationale test også blev indført. Reformen trådte i kraft 1. januar 1999, og gjorde det obligatorisk for alle, der opnåede flygtningestatus efter denne dato, at deltage i dette program, hvorimod de, der opnåede flygtningestatus inden denne dato, stadig var under de gamle regler.

Forfatterne bruger denne lovændring til at identificere de kausale beskæftigelseseffekter af den øgede danskundervisning. Specifikt bruger de et såkaldt regression discontinuity design, hvor de fokuserer på gruppen, der opnåede flygtningestatus lige før og efter reformen. Da det er tilfældigt, hvem der fik flygtningestatus lige inden og efter reformen, fungerer de, der opnåede flygtningestatus, lige inden reformen trådte i kraft, som kontrolgruppe for dem, der opnåede flygtningestatus lige efter reformen.

Analysepopulationen i studiet er flygtninge og familiesammenførte til flygtninge, som ankom til Danmark 2 år før og efter reformen trådte i kraft, og som var mellem 18-49 år, da de fik asyl. Grunden til aldersafgrænsningen ved 49 år er, at studiet undersøger både kort- og langtidseffekter af reformen over en periode på i alt 18 år. Studiet følger derfor disse individer frem til 2016, hvor de stadig skal have mulighed for at være på arbejdsmarkedet.

Resultaterne viser langsigtede positive effekter af den øgede danskundervisning på både beskæftigelsen og på indkomsten, hvorimod der ingen effekter findes i de første 2-3 år, hvor undervisningen foregår. De positive effekter viser sig 4-5 år, efter undervisningen starter, og fremefter. Set over en 18-års periode viser resultaterne, at den øgede danskundervisning har medført, at indsatsgruppen i gennemsnit har haft en beskæftigelsesgrad, som hvert år er 4 procentpoint højere end kontrolgruppens. Dette svarer til en samlet effekt på beskæftigelsen på 23 % over hele perioden, hvilket er lig med i alt 9 måneders ekstra fuldtidsarbejde, eller en halv måned ekstra per år. Set over hele perioden er den samlede effekt på indkomsten 33,7 %, svarende til ca. 2.510 USD pr. år (ca. 15.000 DKK). Resultaterne viser endvidere, at den øgede danskundervisning medførte, at indsatsgruppen blev mere tilbøjelige til at uddanne sig og på sigt besad job, der indebærer en højere grad af kommunikation og en mindre grad af fysisk arbejde, end flygtninge, der ikke havde fået samme grad af danskundervisning. Endelig viser de langsigtede resultater også, at indsatsgruppens drengebørn klarer sig bedre i folkeskolen, og at disse børn har en højere grad af sandsynlighed for at aflægge 9. klasses eksamen.

For at øge incitamentet til at komme i beskæftigelse medførte reformen også, at ydelsen blev beskåret med mellem 25-29 % for gruppen af flygtninge over 24 år eller med børn. Denne ændring blev dog trukket tilbage allerede 13 måneder senere. Forskerne tester, om reformen har påvirket de ældre i indsatsgruppen anderledes end de yngre, der ikke fik deres ydelse reduceret. Resultaterne viser ingen signifikant forskel på hverken beskæftigelsesgraden eller indkomsten. Forskerne finder dog en midlertidig højere sandsynlighed for at blive dømt for butikstyveri for den del af indsatsgruppen, som fik deres ydelse reduceret. Denne effekt er kun signifikant i det første år, før reduktion i ydelsen blev trukket tilbage.

Rotger (2011) undersøger beskæftigelseseffekterne af obligatorisk danskundervisning for familiesammenførte til indvandrere fra ikkevestlige lande (som ikke er flygtninge), som blev indført med integrationsloven fra 1999. Hvor det før reformen var frivilligt for denne gruppe at deltage i danskundervisning, blev det med loven obligatorisk for denne gruppe at deltage i tre års danskundervisning for at kunne opnå tidsubegrænset opholdstilladelse.

Forfatteren bruger denne lovændring til at identificere de kausale beskæftigelseseffekter af obligatorisk danskundervisning. Metoden er et regression discontinuity design, hvor gruppen af familiesammenførte til ikkevestlige indvandrere (ikke-flygtninge), der fik opholdstilladelse, lige inden reformen trådte i kraft, fungerer som kontrolgruppe for gruppen af familiesammenførte til ikkevestlige indvandrere, der fik opholdstilladelse, lige efter reformen trådte i kraft, og for hvem det blev obligatorisk at deltage i danskundervisning for at kunne opnå tidsubegrænset opholdstilladelse.

Studiet undersøger effekten af denne lovændring på målgruppens bruttoindkomst og på målgruppens deltagelse på arbejdsmarkedet. Sidstnævnte er målt via årlige ATP-indbetalinger, hvilket bruges som en proxy for antal arbejdstimer som lønmodtager.

Målt over en periode på op til 9 år efter ankomst i Danmark viser resultaterne, at obligatorisk danskundervisning ingen effekt har på, hvor meget målgruppen deltager på arbejdsmarkedet (målt via ATP-indbetalinger som proxy for antal arbejdstimer). Studiet finder dog en langsigtet positiv effekt på den gennemsnitlige årlige bruttoindkomst, efter danskundervisningen er afsluttet.⁵ Effekten viser sig første gang tre år efter ankomst og er på mellem 12.000-19.000 kr. i gennemsnit 8-9 år efter ankomst. Samtidig viser analysen tegn på negative effekter på bruttoindkomsten i de første år efter påbegyndt danskundervisning, hvilket i studiet tilskrives fastholdelseeffekter grundet deltagelse i danskundervisningen. Endelig viser resultaterne også, at genudvandringen af individer i målgruppen øges en lille smule under undervisningsforløbet som følge af lovændringen.

Lochmann et al. (2019) undersøger beskæftigelseseffekten af sprogundervisning (fransk) for indvandrere, flygtninge og familiesammenførte i Frankrig ved hjælp af et såkaldt regression discontinuity design.

Siden 2007 har det i Frankrig været obligatorisk for alle nytilkomne flygtninge og indvandrere at undergå en basal mundtlig og skriftlig franskprøve, som afgør, hvorvidt personen skal deltage i videre sprogundervisning for at kunne opnå et basalt niveau af fransk.

Deltagelse i sprogundervisningen er et vigtigt krav i forhold til at kunne forny sin opholdstilladelse for de, der ikke består testen. Forfatterne bruger denne regel om tildeling af sprogundervisning til at kunne identificere den kausale effekt af sprogundervisning på beskæftigelsen.

⁵ Vi har været i kontakt med forfatteren af studiet, som forklarer, at denne effekt både kan skyldes, at beskæftigelsen stiger, samt at de, der er i arbejde, tjener mere som følge af, at deres produktivitet stiger, når de bliver bedre til dansk.

Reglen gør det muligt at sammenligne beskæftigelsesudfaldet for de personer, der scorer lige under grænsen for at bestå sprogtesten, og som derfor tildeles sprogundervisning, med beskæftigelsesudfaldet for de personer, der scorer lige over grænsen, og som ikke tildeles sprogundervisning.

I studiet undersøges beskæftigelsesudfaldet i 2013 for ikke-EU-indvandrere, herunder flygtninge og familiesammenførte, som fik opholdsopholdstilladelse i slutningen af 2009. Størstedelen af disse kom fra Afrika (61 %). Gruppen blev sprogtestet i 2010, og af de, der blev tildelt sprogundervisning, havde 70 % afsluttet forløbet i 2011.

Resultaterne af analysen viser, at sprogundervisningen øger sandsynligheden for at være blevet en del af arbejdsstyrken i 2013 (dvs. enten i beskæftigelse eller registreret som ledig), hvor 100 timers ekstra sprogundervisning fører til en stigning i sandsynligheden på mellem 15-27 procentpoint. Effekten stiger med uddannelsesniveaue, og den er mindst for analfabeter. Indvandrere, der er bedre uddannede, har altså bedre forudsætninger for at få et godt udbytte af sprogundervisningen. Der findes ingen signifikant forskel i effekterne for indvandrere, flygtninge eller familiesammenførte, ligesom der heller ikke findes nogen signifikant forskel på effekterne for kvinder og mænd eller for forskellige aldersgrupper.

Selvom sprogundervisningen forøger sandsynligheden for at blive en del af arbejdsstyrken, viser resultaterne dog også, at sprogundervisning ikke øger sandsynligheden for at komme i beskæftigelse, få en permanent ansættelseskontrakt eller få forøget indkomsten. Som forklaring på dette understreger forfatterne, at det er korttidseffekter, de har undersøgt. Samtidig viser resultaterne også tegn på en negativ effekt af sprogundervisning på sandsynligheden for at være i fuldtidsbeskæftigelse, om end disse resultater er mindre robuste. Forfatterne argumenterer for, at dette kan være tegn på, at deltagerne ikke har haft tiden til at varetage et fuldtidsjob, imens de har deltaget i sprogundervisningen. Endelig nævnes det også, at der er tale om undervisning på et meget basalt niveau af fransk. I gennemsnit modtog deltagerne 264 timers undervisning. Det betyder, at deltagerne på trods af et afsluttet undervisningsforløb stadig har dårligere franskkundskaber end de, der ikke blev tildelt undervisningen (fordi testen viste, at de i forvejen havde et vist niveau af fransk).

En nærmere undersøgelse af, hvilke underlæggende mekanismer der driver den positive effekt på sandsynligheden for at indgå i arbejdsstyrken, viser dog også, at dette ikke skyldes øgede franskkundskaber. Det skyldes til gengæld øget information om det franske arbejdsmarked, og om hvordan man søger job i Frankrig, som både tilegnes igennem undervisningen og igennem interaktionen med andre deltagere og med underviseren.

Introduktionsprogrammer

Andersson et al. (2017) undersøger effekterne af den svenske etableringsreform fra 2010, som flyttede ansvaret for integration af nytilkomne flygtninge fra kommunerne til staten. Reformen introducerede samtidig en række ændringer til det eksisterende introduktionsprogram og standardiserede det på tværs af landet. Tidligere havde der været stor variation imellem kommunerne i forhold til, hvordan flygtninge blev modtaget, kvaliteten af de indsatser, de blev mødt med, og niveauet af den ydelse, som flygtningene fik udbetalt.

Målgruppen for reformen var alle nytilkomne flygtninge eller familietilførte hertil (med ankomst senest 2 år efter), som ikke var syge, i fuldtidsarbejde eller i ordinær uddannelse. Med reformen blev det obligatorisk for nytilkomne i målgruppen at lade sig registrere hos det lokale jobcenter

(arbejdsfremmedlingen). Jobcenteret blev hovedansvarlig for at gennemføre en etableringssamtale med den nytilkomne for at klarlægge dennes kvalifikationer og erfaringer, og på denne baggrund udarbejde en etableringsplan. Denne plan må maksimalt strække sig over 2 år og skal som minimum indeholde svensk kursus samt orientering om det svenske samfund og beskæftigelsesrettede indsatser (arbejdsforberedende indsatser).

I studiet undersøges effekterne af reformen på nytilkomnes beskæftigelse og indkomst ved at sammenligne det relevante udfald for en indsatsgruppe, som var dækket af reformen, og en kontrolgruppe, som ikke var dækket af reformen. Indsatsgruppen består af 6.410 individer, som alle er i målgruppen, og som fik opholdstilladelse mellem 1. december 2010 og 31. december 2011. Kontrolgruppen består af 6.472 individer, som fik opholdstilladelse i løbet af de 11 måneder før reformen, og som deltog i det tidligere introduktionsprogram under kommunernes ansvar. Denne sammenligningsgruppe er valgt, da dette er det mest sandsynlige alternativ til programmet, introduceret via etableringsreformen. I analysen kontrolleres der endvidere for en lang liste af observerbare faktorer inklusive alder, køn, uddannelse, oprindelsesland, flygtningekategori, tidspunkt for opholdstilladelse, civilstatus, antal små børn, arbejdsløshed i bopælskommunen og bopælsregion. Der kontrolleres dog ikke for ikke-observerbare karakteristika, hvilket kan påvirke resultatet af analysen, hvis der er systematiske forskelle mellem de to grupper. Sammenligninger af observerbare karakteristika viser dog kun små forskelle mellem grupperne, undtagen i forhold til oprindelsesland, hvor en større andel af kontrolgruppen kommer fra Somalia, og i forhold til uddannelse, hvor den største forskel ligger i andelen med ukendt uddannelse, som er størst blandt kontrolgruppen. Det nævnes, at dette hænger sammen med, at indsatsgruppen via etableringssamtalen har kunnet klarlægge deres uddannelse. Derfor er der bedre oplysninger om uddannelse i forhold til indsatsgruppen, som dermed kunne indgå i analysen. Ikke desto mindre er de mangelfulde oplysninger om uddannelse i kontrolgruppen en faktor, der trækker ned i studiets kvalitet, da uddannelse er en vigtig observerbar faktor at kontrollere for.

Udfaldet mellem de to grupper sammenlignes 1-3 år, efter individerne i både indsats- og kontrolgruppen er startet på henholdsvis det nye og gamle introduktionsprogram (dvs. i 2012, 2013 og 2014 for indsatsgruppen og i 2011, 2012 og 2013 for kontrolgruppen).

Resultaterne viser, at der det første år efter programstart ingen signifikant forskel er på sandsynligheden for at være i beskæftigelse blandt personer i indsats- og kontrolgruppen. 2 år efter programstart er sandsynligheden dog i gennemsnit 5,7 % højere i indsatsgruppen end i kontrolgruppen, og 3 år efter programstart er sandsynligheden 7,5 % højere i indsatsgruppen. Ligeledes er den gennemsnitlige lønindkomst mellem 20-22 % højere i indsatsgruppen end i kontrolgruppen i andet og tredje år. Separate analyser for mænd og kvinder viser, at der er ingen signifikante forskelle i effekterne, når man sammenligner de to køn.

For at sandsynliggøre, at disse effekter reelt skyldes reformen, foretager forfatterne til analysen en placebotest, hvor de antager, at reformen trådte i kraft 11 måneder tidligere. Som forventet finder de i denne analyse ingen signifikante effekter. Det peger på, at den effekt, de finder i den rigtige analyse, faktisk skyldes reformen. Samlet set vurderer vi studiet til at være af middel kvalitet. Manglende kontrol for en evt. usammenlignelighed i uddannelsesniveaue for indsats- og kontrolgruppe trækker ned, mens placebotesten er med til at styrke analysens validitet.

Sarvimäki & Hämmäläinen (2016) undersøger effekterne af en finsk reform fra 1999, som omstrukturerede dele af beskæftigelsesindsatsen over for ledige indvandrere. Som følge af reformen blev individuelle integrationsplaner introduceret for alle indvandrere, der havde boet min-

dre end 3 år i Finland, og som var uden arbejde. Planen skulle indeholde en individuelt tilrettelagt plan over de aktiveringsindsatser, som ifølge sagsbehandleren var bedst egnede til individet. Da mange af de forskellige aktiveringsindsatser også var tilgængelige før reformen, bestod den største ændring i en øget kommunikation mellem sagsbehandleren og borgeren, som i fællesskab skulle udarbejde en individuelt tilrettelagt plan og løbende følge op på den. Selvom reformen ikke dikterede, hvad planen skulle indeholde, blev vigtigheden af at lære finsk eller svensk nævnt flere gange i lovgivningen. Dette kan, som det nævnes i studiet, implicit have resulteret i et øget fokus på sprogundervisning.

Reformen trådte i kraft i maj 1999 og var kun obligatorisk for indvandrere, der var ankommet til Finland efter 1. maj 1997. I studiet udnyttes dette ved at sammenligne beskæftigelsesudfaldet for dem, der ankom lige før og efter denne dato ved hjælp af et regression discontinuity design. Da det er tilfældigt, hvem der ankommer før og efter reformen, er der således ingen grund til at tro, at der skulle være systematiske forskelle mellem grupperne. Deskriptiv analyse viser da også, at gruppen af indvandrere, der ankom et år før og et år efter denne dato, er mere eller mindre ens på en lang række parametre.

Studiet undersøger effekten på vestlige og ikkevestlige indvandrere samlet. Deskriptiv statistik viser dog, at størstedelen af de indvandrere, der ankom til Finland lige omkring denne periode, var fra det tidligere Sovjetunionen (ca. 40 %), andre lande i Asien (ca. 20 %) og Afrika (ca. 10 %). Indvandrere fra EU15, EFTA, USA, Canada, Australien og New Zealand udgjorde til gengæld sammenlagt kun ca. 10-12 % i årene før og efter maj 1997.

Resultaterne viser, at gruppen, der ankom lige efter maj 1997, i gennemsnit tjente EUR 7.000 mere i perioden 2000-2009 end dem, der ankom lige inden denne dato. Dette svarer til en gennemsnitlig stigning på 47 % i kumulativ lønindkomst over perioden for dem, der fik lavet en integrationsplan (Local Average Treatment Effect). Studiet finder derimod ikke bevis for, at reformen har ført til en øget sandsynlighed for at komme i beskæftigelse. Effekterne synes derimod delvist at være drevet af, at indvandrere er kommet i bedre betalte jobs, selv om dette alene ikke forklarer hele løneffekten.

Studiet finder endvidere ikke bevis for, at reformen medførte et øget antal dage i aktivering, men derimod at indholdet i aktiveringen blev ændret, således at der blev brugt mere tid på sprogkurser og anden form for uddannelse og træning rettet specifikt imod indvandrere. Omvendt blev der brugt mindre tid på mere generelle aktiveringsindsatser, såsom jobsøgningskurser. Effekterne synes derved hovedsagligt at skyldes en mere effektiv brug af eksisterende værktøjer og ressourcer, herunder et øget fokus på indsats rettet specifikt mod indvandrere, herunder bl.a. sprogundervisning. Studiet undersøger ikke, om effekterne er forskellige for mænd og kvinder.

Virksomhedspraktik og løntilskud

Thuesen et al. (2020a) er et dansk studie, der undersøger beskæftigelseseffekterne af projektet 'Virksomhedsrettet indsats med en brancheorienteret tilgang', som havde til formål at få flygtninge og ikkevestlige indvandrere ind på arbejdsmarkedet. 11 udvalgte danske kommuner deltog i projektet, som løb over knap 2,5 år fra 1. december 2016 til 31. marts 2019.

Under projektet fik disse kommuner økonomisk og organisatorisk støtte til at implementere en brancheorienteret tilgang i deres indsats for at få indvandrere og flygtninge i job. Den brancheorienterede tilgang betød, at jobcentre systematisk forsøgte at hjælpe de ledige ind i udvalgte

lokale brancher, hvor der var mangel på arbejdskraft, og hvor flygtninge og indvandrere derfor havde gode jobmuligheder, hvis de fik de rette kompetencer. En vigtig del af indsatsen var velstrukturerede forløb, hvor den ledige deltog i flere virksomhedspraktikker på virksomheder inden for disse brancher.

Effekterne blev målt ved at sammenligne beskæftigelsesudfaldet for indsatsgruppen med en matchet kontrolgruppe af borgere fra samme kommuner som indsatsgruppen, og som potentielt kunne have været med i programmet, i og med at de er del af målgruppen (flygtninge, familiesammenførte og ikkevestlige indvandrere med andre problemer end ledighed). For at sikre, at de to grupper ligner hinanden mest muligt, matches deltagerne i indsatsgruppen med udvalgte personer fra denne gruppe på baggrund af en lang række observerbare faktorer målt inden programstart, heriblandt køn, alder, civilstand, antal børn, oprindelsesland, egen og partners antal år i Danmark, opholdsgrundlag, uddannelse, beskæftigelsehistorik og deltagelse i forskellige typer af aktiveringsindsatser før start. Metoden kontrollerer dog ikke for forskelle i ikke-observerbare faktorer, men da der kontrolleres for en lang liste af observerbare karakteristika, og kontrolgruppen udvælges blandt målgruppen, vurderer vi, at metoden er i stand til at identificere kausale effekter af indsatsen.

Resultaterne af analysen viser, at indsatsen har haft store beskæftigelseseffekter. Ved projekt-afslutning lå beskæftigelsen på cirka 20 % blandt deltagerne i projektet. Til sammenligning lå den i kontrolgruppen på cirka 15 %. Det svarer til, at deltagerne i projektet kom 36 % mere i beskæftigelse end kontrolgruppen. Ligeledes finder forskerne positive effekter på deltagernes selvforsørgelse, ved at færre var afhængige af offentlig forsørgelse ved projektets afslutning, hvorimod der ingen effekter findes på overgangen til ordinær uddannelse. Endelig viser analysen, at deltagelsen i virksomhedspraktik – som var et kerneelement i indsatsen – blev kraftigt forøget som følge af indsatsen. Inden for det første år af indsatsen har der således været en øget deltagelse i privat virksomhedspraktik blandt indsatsgruppen relativt til kontrolgruppen svarende til 125 %, og en tilsvarende øget deltagelse i offentlig virksomhedspraktik svarende til 87 %.

Analysen viser også at beskæftigelseseffekterne er større for kvinder end mænd. For kvinder, der deltog i de brancheorienterede projekter, steg beskæftigelsen til 14 %, hvor kontrolgruppen lå på 8 %, svarende til at disse kvinder kom 73 % mere i beskæftigelse end kvinder, der ikke har deltaget i projektet. Effekten blandt mænd var positiv, men dog relativt statistisk usikker.

Analysen tyder således på, at en brancheorienteret tilgang med et struktureret og målrettet træningsforløb formår at give en del kvinder med ikkevestlig baggrund den viden og motivation samt de kompetencer, der skal til for at hjælpe dem videre i job.

Arendt et al. (2018) er et dansk studie, der undersøger effekterne af et forsøg med integrationspålæg, som havde til formål at bringe voksne aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere i eller tættere på beskæftigelse. 20 danske kommuner deltog i forsøget, som blev implementeret igennem 12 projekter i perioden 2015-2016. De deltagende kommuner var ud over Bornholm koncentreret omkring større byer, og resultaterne er derfor ikke nødvendigvis nationalt repræsentative.

Målgruppen for forsøget var aktivitetsparate tredjelandsstatsborgere over 30 år, som havde overstået deres treårige introduktionsperiode, og som havde opbrugt deres danskuddannelsesret. Deltagere var i gennemsnit langt fra arbejdsmarkedet og havde i gennemsnit været på offentlig forsørgelse i 4,7 år ud af de seneste 5 år. Der var store forskelle i deltagergruppens

arbejdsmarkedserfaringer, og gruppen bestod i høj grad af flygtninge med flere års ophold i Danmark. I alt deltog 1.336 borgere i forsøget.

Hensigten med forsøget var at afprøve en indsats med længerevarende jobrettede forløb, som bestod af et jobrettet samtaleforløb, et kontinuerligt virksomhedsforløb hen over et år og parallel støtte og udvikling (fx danskundervisning, faglig opkvalificering eller indsatser fra social- og sundhedsområdet). Specifikt fik deltagerne pligt til at deltage i et intensivt jobrettet samtaleforløb, som i otte projekter blev tilrettelagt efter en model med hyppigere individuelle samtaler mellem borger og rådgiver, imens de resterende fire projekter supplerede de individuelle jobrettede samtaler med et gruppebaseret undervisningsforløb. Herudover var det et krav, at deltagerne senest seks uger efter projektstart skulle i ordinært job, løntilskud eller virksomhedspraktik på en ordinær arbejdsplads, og at den ledige skulle være tilknyttet en jobrettet eller en virksomhedsrettet aktivitet med maksimalt 12 ugers pause hen over et år. Ud over dette fik den ledige ret til en jobstøttementor under hele forløbet og pligt til at deltage i danskundervisning, hvis det blev vurderet nødvendigt. Endelig blev andre nødvendige indsatser iværksat parallelt med job/virksomhedspraktik.

Som resultat af projektet steg samtaleaktiviteten med jobrettet fokus, om end samtaleomfanget ikke er opgjort i evalueringen. Samtidig var der en øget deltagelse i virksomhedsrettede forløb, selvom der var udfordringer med at indfri målkravene for en delmængde deltagere, heriblandt kravet om etablering af virksomhedspraktik inden for 6 uger og kravet om fastholdelse af borgeren i kontinuerlige virksomhedsforløb. Samlet set lykkedes det knap 1/3 af deltagerne at komme i praktik inden for 6 uger, og i gennemsnit gik der 14 uger inden den første praktik begyndte. I alt kom 74 % af målgruppen i praktik. Herudover opnåede kun 10 % af deltagerne kontinuerlige praktikforløb – dvs. forløb med maksimalt 12 uger uden praktik i løbet af den etårige forsøgsperiode.

I studiet benyttes en difference-in-difference model til at måle effekterne af projektet på deltagerens beskæftigelse samt tid i virksomhedspraktik. Ved hjælp af denne model og på baggrund af før- og eftermålingen sammenlignes udviklingen i hvert udfaldsmål for indsatsgruppen (deltagerne) og kontrolgruppen (tredjelandsstatsborgere over 30 år, der er aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og har været i Danmark i mere end 3 år), som er udvalgt blandt kommuner, der ikke deltog i forsøget. For at sikre, at selektionen af deltagere ikke påvirker effektmålet, foretages supplerende analyser, hvor hele målgruppen i de deltagende kommuner anvendes som indsatsgruppe. Effekterne måles fra forsøgets start til og med januar 2017 (16 måneder efter forsøgets start).

Resultaterne viser, at projektet har øget tiden i virksomhedspraktik. I forhold til en sammenlignelig målgruppe har deltagere i forsøget i gennemsnit øget tiden i virksomhedspraktik med 1,6-8 uger over 16 måneder. Forsøget nedbragte også antallet af uger, som deltagerne tilbragte på kontanthjælp med 6-8 uger efter 16 måneder. I forhold til beskæftigelse viser analyserne positive effekter på beskæftigelsesgraden, antallet af uger i ordinær beskæftigelse og antallet af uger i ordinær beskæftigelse med eventuelle supplerende ydelser efter forsøgets afslutning. Effekterne er ikke signifikante for alle beskæftigelsesudfald midtvejs i forsøget. De positive beskæftigelseseffekter er dog små, og effekterne på beskæftigelsesgraden svarer således til, at deltagerne i gennemsnit har arbejdet 15 timer mere end kontrolgruppen over 16 måneder, eller alternativt, at 1 ud af 100 deltagere opnår 2,5 måneds ekstra fuldtidsbeskæftigelse.

Endelig undersøges det også, om forsøget har øget deltagerens progression mod beskæftigelse (defineret ved opmatchning til jobparat). Resultaterne er dog insignifikante. Dermed kan analysen altså ikke vise, at de deltagere, der ikke kommer i job, i højere grad opmatches til at

være jobparate i løbet af eller lige efter forsøget. Forfatterne understreger dog, at dette kan skyldes, at en ændring i matchkategori fra aktivitets- til jobparat ikke måles godt nok.

Arendt (2020) er et dansk studie, der undersøger beskæftigelseseffekterne for flygtninge af den job-first strategi, som blev vedtaget i forbindelse med ændringerne i integrationsloven i 2016. Som led i denne ændring blev det indført, at alle modtagere af introduktionsydelse fra oktober 2016 i udgangspunktet skulle erklæres jobparate og derfor stå til rådighed for arbejdsmarkedet samt søge job. Dette var i modsætning til tidligere, hvor bl.a. sprogbarrierer medførte, at mange flygtninge ikke blev vurderet jobparate. Samtidig blev der også introduceret et krav om tidlig og kontinuerlig virksomhedspraktik, som medførte, at alle nyankomne senest en måned efter deres ankomst skal deltage i vedvarende virksomhedspraktik, hvorimod de tidligere typisk ville være startet på danskundervisning først. Med ændringerne var det således meningen, at danskundervisningen skulle ske sideløbende med virksomhedspraktikken.

Ændringerne trådte i kraft i oktober 2016. Effekterne er målt ved at sammenligne beskæftigelsesudfaldet for de flygtninge i introduktionsprogrammet, der er ankommet mellem oktober 2016 og juni 2017 og som derfor blev påvirket af disse ændringer fra deres ankomst (indsatsgruppen), med dem, der ankom fra januar-oktober 2016, og som derfor først senere i deres forløb blev påvirket af ændringerne (kontrolgruppen). I studiet kontrolleres der for tidseffekter, ankomstkommune samt for en række observerbare karakteristika inklusive oprindelsesland, alder, civilstand, antal børn og danskniveau.

Resultaterne viser en positiv effekt af ændringerne på beskæftigelsen blandt mandlige flygtninge, hvorimod der ingen effekt er for kvinderne. Ændringerne har således øget andelen af mænd, som har været beskæftiget med fem procentpoint 9 måneder efter ankomst, og med 10 procentpoint efter 12-18 måneder. Resultaterne viser endvidere en positiv effekt for mænd på antal månedlige arbejdstimer, lønindkomst og sandsynligheden for at være i beskæftigelse 9, 11 og 13 måneder efter ankomst. Disse effekter forsvinder dog igen 15 måneder efter ankomst. Størrelsesmæssigt viser resultaterne en indkomsteffekt på mellem 1.300-1.500 d.kr. per måned 9-13 måneder efter ankomst, svarende til en stigning på mellem 45-77 % relativt til kontrolgruppen. Samtidig viser resultaterne dog også, at sandsynligheden for, at mændene modtager overførselsindkomster, ikke ændrer sig på trods af beskæftigelseseffekterne, hvilket tyder på, at de, der kommer i beskæftigelse, arbejder få timer og ikke tjener nok til at forsørge sig selv. Endelig viser resultaterne også, at ændringerne har øget andelen af mænd på SU, og at denne effekt er drevet af singlemænd uden børn, som har et uddannelsesniveau med hjemmefra.

Analysen viser endvidere, at ændringerne har medført en stigning i antallet af uger i virksomhedspraktik. Et år efter ankomst har mændene, der ankom efter oktober 2016, således i gennemsnit deltaget i virksomhedspraktik i 2 uger mere end de, der ankom før oktober 2016, imens effekten for kvinder på intet tidspunkt inden for 1 år overstiger 0,2 uger (dvs. en dag). I studiet nævnes denne forskel som en mulig forklaring på, hvorfor der ingen beskæftigelseseffekt findes for kvinderne. For mændenes vedkommende findes tilsvarende negative effekter på deltagelse i ordinære uddannelsesstilbud (hovedsagligt danskundervisning) et år efter ankomst. Studiet ser dog udelukkende på effekterne af ændringerne på kort sigt og siger derfor ikke noget om, hvorvidt der er tale om en permanent reduktion i deltagelsen i danskundervisningen, eller blot en udskydelse.

Arendt & Bolvig (2020) er et dansk studie, der undersøger effekterne af tidlig virksomhedspraktik på flygtninges tilegnelse af det danske sprog samt på deres tilknytning til arbejdsmarkedet på længere sigt.

Undersøgelsen er baseret på data over alle voksne flygtninge, der er kommet til Danmark i perioden 2012-2016, og som har deltaget i danskundervisning i det første år, som led i det treårige integrationsprogram. Udover at deltage i danskundervisning har omkring 40 % været i tidlig virksomhedspraktik, defineret som virksomhedspraktik inden for det første år siden deres ankomst.⁶

I studiet måles effekterne af tidlig virksomhedspraktik ved at sammenligne både eksamensresultater og beskæftigelsesudfaldet mellem gruppen, som både har deltaget i danskundervisning og været i virksomhedspraktik inden for det første år, og gruppen, der kun har deltaget i danskundervisning. Den kausale effekt af tidlig virksomhedspraktik identificeres ved hjælp af en instrumentvariabel model, der udnytter kommunale forskelle i brugen af tidlig virksomhedspraktik kombineret med den danske kvotefordeling af flygtninge.

Resultaterne viser, at tidlig virksomhedspraktik har positive effekter på både løn- og beskæftigelsesniveauet (målt som antallet af måneder i beskæftigelse) på kort sigt. Effekterne udjævnes dog allerede omkring et år efter deltagelse, hvor løn- og beskæftigelsesniveauet er det samme som blandt de flygtninge, der ikke deltager i tidlig virksomhedspraktik.

Samtidig viser resultaterne også en negativ effekt af tidlig virksomhedspraktik på tilegnelsen af det danske sprog. Flygtninge, der har været i tidlig virksomhedspraktik, får således i gennemsnit lavere karakterer i deres afsluttende danskeksamener, end de, der ikke har været i tidlig virksomhedspraktik. Effekten svarer til en gennemsnitlig reduktion på næsten 40 %.

Analysen viser endvidere, at gruppen der har været i tidlig virksomhedspraktik, har færre timers danskundervisning. I gennemsnit reduceres antallet af dansktimer med ca. 15 %, hvilket ikke bliver indhentet inden for de første 4 år i landet. På baggrund af disse resultater formodes det derfor, at den negative effekt på formelle sprogkompetencer og fraværet af en længerevarende positiv beskæftigelseeffekt skyldes, at virksomhedspraktikken tager tid fra danskundervisning.

Hardoy & Zhang (2019) er et norsk studie, der undersøger effekterne af virksomhedspraktik (work practice), vejledning og opkvalificering (classroom courses) og løntilskud (wage subsidy) på flygtninges chancer for at komme i arbejde, starte en uddannelse eller modtage offentlig ydelser.

Analysepopulation inkluderer alle 18-65-årige flygtninge og familiesammenførte hertil, som fik opholdstilladelse i Norge i perioden 1992-2015. Ved hjælp af en time-of-events analyse (mere præcist en såkaldt 'mixed competing risks hazard model') undersøger forfatterne, hvordan de forskellige indsatser hver især påvirker overgangen fra etableringsfasen, som starter, når opholdstilladelsen er givet, til beskæftigelse, uddannelse eller offentlige ydelser. Modellen udnytter variationen i timingen af de forskellige udfald til at identificere en kausal sammenhæng. Jo tidligere en deltager kommer i beskæftigelse efter et endt indsatsforløb, jo mere sandsynligt er det, at det skyldes indsatsen. I analysen tages der højde for en række observerbare karakteristika såvel som ikke-observerbare karakteristika, så længe disse ikke ændrer sig over tid.

⁶ Det skal bemærkes, at de flygtninge, der indgår i analysepopulationen i dette studie, ikke var omfattet af kravet om meget tidlig virksomhedspraktik (senest en måned efter ankomst), som trådte kraft i oktober 2016, og som undersøges af Arendt (2020).

Effekterne af hver type indsats estimeres separat for perioden før og efter 2004, da det norske introduktionsprogram blev introduceret, hvilket ændrede konteksten for de forskellige indsatser. Forskelle i resultaterne kan dog ikke tilskrives introduktionsprogrammet, da disse også kan skyldes andre faktorer, som kan have påvirket beskæftigelsesmulighederne for flygtninge. Herunder nævnes både EU-udvidelsen i 2004, som medførte et øget antal migranter fra Østeuropa, og finanskrisen i 2008.

Resultaterne viser, at både før og efter 2004 øger virksomhedspraktik og vejledning og opkvalificering sandsynligheden for at overgå til beskæftigelse – både mens indsatsen varer, såvel som efter indsatsen er afsluttet. I forhold til løntilskud findes lignende positive effekter før 2004, hvorimod der ikke findes nogen effekt af løntilskud på overgangen til beskæftigelse efter 2004. Disse resultater tyder altså ikke på, at der er negative lock in-effekter under indsatserne, og samlet set er nettoeffekterne af de forskellige indsatser positive.

Størrelsesmæssigt er effekterne dog begrænsede. I perioden efter 2004 øger virksomhedspraktik således sandsynligheden for at overgå til beskæftigelse med omkring 2 % for mandlige flygtninge og lige over 1 % for kvindelige flygtninge. For vejledning og opkvalificering er de tilsvarende effekter omkring 1,5 % for mænd og 0,8 % for kvinder. Nettoeffekten af løntilskud er i begge tilfælde meget lille (0,2 % for mænd og 0,1% for kvinder).

I forhold til overgangen til uddannelse viser resultaterne et lidt andet billede. I perioden efter 2004 reducerer virksomhedspraktik og vejledning og opkvalificering sandsynligheden for at overgå til uddannelse, mens indsatsen varer. Efter indsatsen er afsluttet er der en positiv effekt af både virksomhedspraktik og vejledning og opkvalificering, mens effekten af løntilskud vedbliver at være negativ. I perioden inden 2004 er der også negative effekter af både løntilskud og virksomhedspraktik, mens indsatserne varer, hvorimod effekten af vejledning og opkvalificering er positiv. Efter indsatserne er afsluttet, er der ingen signifikant effekt af hverken virksomhedspraktik eller løntilskud, hvorimod effekten af vejledning og opkvalificering på uddannelse vedbliver at være positiv.

I perioden efter 2004 er nettoeffekten af både virksomhedspraktik og løntilskud på overgang til ordinær uddannelse negativ. Størrelsesmæssigt ligger effekterne omkring -1 % for både mænd og kvinder i tilfælde af virksomhedspraktik og -3 % og -2 % for henholdsvis mænd og kvinder i tilfælde af løntilskud. Nettoeffekten af vejledning og opkvalificering på overgangen til ordinær uddannelse er derimod positiv og ligger omkring 5,4 % for mænd og 3,5 % for kvinder.

Andre beskæftigelsesrettede indsatser

Thuesen et al. (2020b) er et dansk studie, der underøger effekterne af projektet "I mål med integration", som havde til formål at styrke beskæftigelsen blandt nyankomne flygtninge og familiesammenførte fra ikkevestlige lande. 17 danske kommuner deltog i projektet, der løb over 4 år fra 2016 til 2019.

Under projektet modtog kommunerne dels økonomisk støtte fra SIRI, dels konsulentstøtte og beskæftigelses- og integrationsfaglig rådgivning fra Rambøll Management og CABI om virkningsfulde indsatser. Konsulentstøtten bestod blandt andet i hjælp til at opstille forandringsteorier, udarbejdelse af parathedsanalyser og handleplaner samt levering af statusnotater. Kerne i projektet var at implementere virksomme metoder og indsatser og at optimere den eksisterende drift ved at tilrettelægge sammenhængende beskæftigelsesrettede indsatser for flygtninge og indvandrere.

Målgruppen for projektet var alle ledige flygtninge og familiesammenførte med under 3 års ophold i kommunen. I studiet benyttes en difference-in-difference model til at måle effekterne af projektet på målgruppens beskæftigelsesgrad, selvforsørgelse ordinær uddannelse samt deltagelse i virksomhedspraktik. Ved hjælp af denne model og på baggrund af før- og eftermålingen sammenlignes udviklingen i hvert udfaldsmål for indsatsgruppen (målgruppen i de deltagende kommuner) og kontrolgruppen (målgruppen i andre kommuner). Ved hjælp af statistiske tests påvises det, at der ingen signifikant forskel er mellem indsats- og kontrolgruppen i udviklingen i de forskellige udfaldsmål i perioden før indsatsen. Det sandsynliggør, at udviklingen også ville være ens i fraværet af indsatsen. Udviklingen i de forskellige udfaldsmål blandt medlemmer af kontrolgruppen giver derfor et godt billede af, hvordan udviklingen ville have været i indsatsgruppen i fraværet af indsatsen.

Resultaterne af analysen viser, at projektet ingen signifikant effekt har haft på hverken beskæftigelsen, selvforsørgelsen eller på afgang til uddannelse. Resultaterne viser også, at kommunernes brug af virksomhedspraktik er steget, særligt i 2018, hvor der findes en positiv effekt af projektet på brugen af virksomhedspraktik svarende til 26 %. Samlet set viser studiet derved, at projektet, på trods af en øget brug af virksomhedspraktik, ikke har øget beskæftigelsen blandt målgruppen. Det skal dog nævnes, at effekterne kun er estimeret i perioden 2017-2018, hvor projektet stadig var undervejs. Som nævnt i studiet kan en del af grunden til, at projektet ikke har ført til øget beskæftigelse, derfor være såkaldte fastholdelseeffekter, som følge af øget brug af virksomhedspraktik, hvor målgruppen fastholdes i offentlig forsørgelse, mens de deltager i en indsats.

Endelig undersøger studiet også, om projektet har rykket deltagerne tættere på arbejdsmarkedet på baggrund af spørgeskemabesvarelser fra både borgere og sagsbehandlere, som blev indhentet flere gange i løbet af projektperioden. Resultaterne viser, at deltagerne i projektet i gennemsnit blev mere arbejdsmarkedsparate, og at deres chancer for at komme i beskæftigelse styrkes, jo mere selvtillid, målrettethed i forhold til at finde et job og jo bedre helbred deltageren har. Disse analyser af data indhentet fra projektets løbende progressionsmålinger er dog gennemført uden en kontrolgruppe. Det er derfor ikke til at vide, om det faktisk er projektet, som har medført, at deltagerne i løbet af projektperioden er blevet mere arbejdsmarkedsparate. Det ville også kunne ske som følge af kommunernes almindelige indsats, eller fordi deltagerne opholder sig længere tid i Danmark og lærer landet og arbejdsmarkedet at kende.

Battisti et al. (2019) undersøger beskæftigelseeffekterne af en såkaldt job-matching service blandt flygtninge i München. Undersøgelsen er baseret på et lodtrækningsforsøg blandt 420 ledige flygtninge og asylansøgere, som alle frivilligt havde opsøgt en NGO, der hjælper flygtninge og asylansøgere med at søge job. Gennem NGO'en modtog alle hjælp til udarbejdelsen af deres CV på tysk og basale informationer om jobsøgning. Halvdelen af gruppen blev tilfældigt allokeret til indsatsgruppen, som fik yderligere hjælp til at finde relevante job via en job-matching service. Denne service bestod i, at NGO'en matchede individerne i indsatsgruppen til potentielle job og, efter aftale med disse personer, fremsendte deres CV til den potentielle arbejdsgiver. Den anden halvdel af gruppen blev allokeret til kontrolgruppen, som ikke modtog denne ekstra job-matching service. Forsøget blev udført i perioden mellem maj 2016 og september 2018. Det omfattede ledige flygtninge og asylansøgere, som ankom i München mellem 2014 og 2017, og som var mindst 18 år gamle ved det første møde med NGO'en.

Forsøget er veludført og sammenligninger af en række oplysninger om individernes jobsøgning og personlige karakteristika (køn, alder, sprogkunderskab, antal måneder siden ankomst, familiesituation, uddannelse og status på asylansøgning) viser, at der stort set ingen signifikante forskelle er på indsats- og kontrolgruppen.

Effekten af den ekstra job-matching service undersøges 6 og 12 måneder efter første møde med NGO'en. Analysen viser, at 6 måneder efter det første møde har den ekstra job-matching service hverken fået flere i job eller i kontakt med en potentiel arbejdsgiver. Efter 12 måneder er der dog en positiv effekt på beskæftigelsen på omkring 12 procentpoint i gennemsnit. Effekten er dog kun signifikant på 10 procentniveau og kun når der inkluderes kontrolvariable. Forfatterne konkluderer på denne baggrund, at der er svag evidens for en effekt.

For de, der endnu ikke har opnået flygtningestatus, er der en positiv effekt på beskæftigelsen på omkring 20 procentpoint i gennemsnit efter 12 måneder. Effekten er robust på tværs af specifikationer og signifikant på 5 procentniveau. For denne gruppe er der også en positiv effekt på sandsynligheden for at være i kontakt med en potentiel arbejdsgiver, om end effekten kun er signifikant på 10 procentniveau.

Endelig viser resultaterne også en svag positiv effekt på beskæftigelsen blandt lavtuddannede flygtninge, men effekten er kun signifikant på 10 procentniveau.

Det er vigtigt at understrege, at forsøget er udført blandt en selekteret gruppe af flygtninge og asylansøgere, som frivilligt har opsøgt hjælp til at finde et job. Forsøget siger derfor ikke noget generelt om effekten af en job-matching service for flygtninge og asylansøgere.

Månsson & Delander (2017) undersøger effekten af et svensk mentorprogram, som havde til formål at få flygtninge i arbejde eller til at blive selvstændige erhvervsdrivende. Programmet, som blev oprettet på forsøgsbasis, blev startet i 2010 og varede indtil 2012.

Overordnet var programmet henvendt til ledige flygtninge, for hvem det var mindre end 5 år siden, de havde fået deres opholdstilladelse. Under programmet var der ni forskellige projekter med hver deres mentorindsats, hver især målrettet forskellige grupper af flygtninge. Som eksempel herpå nævnes flygtninge med et lavt niveau af uddannelse, flygtninge med et højt niveau af uddannelse, flygtninge fra specifikke områder og kvinder.

For at kunne identificere beskæftigelseseffekten af mentorprogrammet benytter forfatterne en matching metode (Coarsened Exact Matching), hvor deltagerne matches med en kontrolgruppe bestående af andre flygtninge, som ikke deltog i indsatsen, men som var i målgruppen både for programmet overordnet set, såvel som for hvert af de ni projekter herunder. Inden for hver målgruppe matches deltagerne således med mindst en anden ikke-deltager, der har sin oprindelse fra samme område, bor i det samme lokalområde, har samme køn, uddannelsesniveau, og som ankom til Sverige i samme år og blev registreret ved jobcentreret (employment office) samme måned. Da matchingen beror på registerdata fra 2009 (dvs. året før programstart) kontrolleres der i undersøgelsen for en række andre faktorer, der kan have ændret sig over tid, herunder bl.a. antallet af børn under og over 16, og hvorvidt personen har opnået statsborgerskab eller færdiggjort svensk kursus.

Studiet undersøger effekten af mentorprogrammet i sin helhed (der skelnes ikke mellem effekterne fra de forskellige projekter) på baggrund af registerdata, der forløber indtil 2013, dvs. et år efter deltagerne havde afsluttet programmet. Resultaterne viser ingen signifikante effekter af at have deltaget i programmet på sandsynligheden for at være kommet i fuldtidsjob eller uddannelse, eller på sandsynligheden for at være kommet i midlertidig job, deltidsjob eller i job

med løntilskud. I forhold til indkomst viser resultaterne dog, at de mandlige deltagere har en større sandsynlighed end mænd i kontrolgruppen for at have en årlig lønindkomst over en meget lav grænse på 42.800 svenske kroner. Dette resultat tolkes som en indikation på, at programmet har været med til at flytte de mandlige deltagere tættere på arbejdsmarkedet, selv om det ikke har skabt en varig tilknytning. Effekten forsvinder dog også, når grænsen hæves til en stadig lav, men dog lidt højere grænse på en årlig lønindkomst på 100.000 svenske kroner. Der findes ingen effekt på hverken beskæftigelsen eller lønindkomsten for kvinder.

Forfatterne understreger i studiet, at effekterne er vurderet kort tid efter programafslutning, og at eventuelle effekter derfor på det tidspunkt muligvis endnu ikke kunne observeres.

Da kontrolgruppen dannes udelukkende på baggrund af observerbare karakteristika, kan det dog heller ikke udelukkes, at resultaterne er drevet af forskelle i ikke-observerbare karakteristika (fx evner eller motivation) mellem indsats- og kontrolgruppen.

Familieindsatser

Naz (2010) undersøger beskæftigelseseffekterne for kvinder efter en reform i Norge fra 1998, som indførte økonomisk støtte til pasning af egne børn i alderen 1-3 år (13-35 måneder). De familier, der valgte ikke at benytte en pasningsordning overhovedet, kunne således få et skattefrit månedligt tilskud til pasning af egne børn på 3.000 norske kroner. De, der valgte kun at benytte en offentlig pasningsordning noget af tiden, fik tildelt et proportionelt mindre beløb.

Studiet undersøger effekten af denne reform på kvindernes beskæftigelse og indkomst, og om disse er forskellige for etniske norske kvinder, vestlige indvandrerkvinder og ikkevestlige indvandrerkvinder. I studiet benyttes en såkaldt difference-in-difference strategi, hvor beskæftigelsen for kvinder med børn i alderen 1-3 år (13-35 måneder) sammenlignes med beskæftigelsen for kvinder med børn i alderen 3-5 år (36-59 måneder). For at kontrollere for konstante niveauforskelle i beskæftigelsen mellem kvinder med børn i de to aldersgrupper laves denne sammenligning både før og efter reformen. Da reformen kun påvirker kvinder med børn i den yngste aldersgruppe, kan forskellen i den gennemsnitlige beskæftigelse mellem de to grupper før og efter reformen således tilskrives reformen.

Både indsatsgruppen og kontrolgruppen er udvalgt på baggrund af det yngste barns alder og består derfor ikke nødvendigvis af de samme individer før (i år 1997) og efter reformen (i år 2000). For at kontrollere for eventuelle forskelle i sammensætningen af de to grupper før og efter reformen kontrolleres der endvidere for både kvindernes og deres partners uddannelsesniveau, kvindernes alder og arbejds erfaring samt antallet af børn. I studiet benyttes registerdata. Analysepopulationen er begrænset til kvinder, der er gift eller har en samlever, som var 23-40 år gamle, da deres yngste barn blev født, og som har opholdt sig i Norge i minimum 3 år inden dette. I studiet undersøges effekterne af reformen på kvindernes deltagelse på arbejdsmarkedet, målt på baggrund af, om de har en lønindkomst eller ej, samt på lønindkomsten for de, der er i beskæftigelse.

Resultaterne viser, at reformen har haft en negativ effekt på både etniske norske og ikkevestlige indvandrerkvinders arbejdsudbud, og at effekten er størst for de ikkevestlige indvandrerkvinder (fra Asien og Afrika). Sandsynligheden for at være i beskæftigelse er således 6 procentpoint lavere for ikkevestlige indvandrerkvinder efter reformen sammenlignet med 3 procentpoint for etniske norske kvinder. For begge grupper er effekten drevet af lavtuddannede kvinder. Analysen viser også, at reformen har haft en negativ effekt på lønindkomsten blandt

de kvinder, der bliver på arbejdsmarkedet efter reformen. Som forfatterne påpeger, indikerer dette et fald i arbejdstiden blandt disse kvinder. Igen er effekten størst for ikkevestlige kvinder og ligger omkring -16 % i gennemsnit. Effekten er udelukkende drevet af de højere uddannede ikkevestlige indvandrerkvinder (mere end 12 års skolegang), og resultaterne viser, at for denne gruppe er lønindkomsten i gennemsnit faldet 41 % efter reformen.

For at sandsynliggøre, at disse effekter reelt skyldes reformen, foretages samme analyse over perioden 1994-1997, altså før reformen trådte i kraft. I denne analyse findes der ingen signifikante effekter. Dette indikerer, at udviklingen i beskæftigelsen blandt kvinder med børn i de to aldersgrupper ikke er forskellig i perioden før reformen, hvilket igen sandsynliggør, at den forskel, der findes før og efter reformen, kan tilskrives denne.

Flaatten (2015) undersøger de langsigtede effekter af en norsk reform, som blev indført i 1998, og som gav familier med børn i alderen 1-3 år ret til et skattefrit tilskud på op til 3.000 norske kroner, hvis de ikke, eller kun delvist, benyttede en offentlig subsidieret pasningsordning. I studiet undersøges lønindkomsteffekter af reformen for etniske norske kvinder og ikkevestlige indvandrerkvinder separat.

Reformen er den samme, som Naz (2010) undersøger. Forskellen mellem de to studier er hovedsagligt, at Naz (2010) undersøger, hvordan reformen påvirker kvinders beskæftigelse, mens de har børn mellem 1-3 år og derfor har ret til pasningstilskuddet, mens Flaatten (2015) undersøger de langsigtede effekter af reformen og følger kvinderne, indtil deres yngste barn er 8 år gammelt.

I studiet benyttes en difference-in-difference strategi, hvor indsatsgruppen består af kvinder, hvis yngste barn er født i 1998, og som derfor har haft ret til pasningstilskuddet fra barnet var 1-3 år gammel. Kontrolgruppen består af kvinder, som fødte deres yngste barn i 1995, og som derfor ikke havde ret til at søge om tilskuddet, da barnet allerede var for gammelt, da reformen blev indført. Lønindkomsten for disse to grupper af kvinder sammenlignes herefter hvert år, fra barnet er mellem 2 og 8 år gammelt, dvs. fra 2000-2006 for indsatsgruppen og fra 1997-2003 for kontrolgruppen. For at kontrollere for andre faktorer, der kan have påvirket lønudviklingen forskelligt i de to perioder, sammenlignes lønforskellen mellem indsats- og kontrolgruppen i hvert år med den tilsvarende forskel mellem to grupper af kvinder, hvis yngste barn var 3 år gammelt i henholdsvis 1998 og 1995, og som derfor heller ikke havde ret til tilskuddet. Ved at benytte flere kontrolgrupper tages der således højde for både eventuelle forskelle i lønudviklingen mellem de to tidsperioder såvel som mellem kvinder med børn i forskellige aldre. For at undgå, at kvinder i kontrolgrupperne senere kan få ret til tilskuddet for et senere født barn, er analysepopulationen begrænset til kvinder, som ikke fik flere børn i løbet af analyseperioden.

I regressionsanalysen kontrolleres der for forskelle i sammensætningen af de forskellige grupper af kvinder via en række observerbare faktorer, inklusive kvindernes alder, deres civilstand og tilstedeværelsen af ældre børn. For indvandrerkvinderne kontrolleres der endvidere for antallet af år, de har boet i Norge, samt hvorvidt de er registreret med en uddannelse eller ej, da den tilgængelige information om deres uddannelsesniveau (evt. uddannelser fra hjemlandet) er mangelfuld. Der kontrolleres dog ikke for partnerens indkomst eller for ikke-observerbare faktorer, som kan påvirke omfanget af kvindernes beskæftigelse. Der er derfor mulighed for, at disse faktorer kan have påvirket resultatet. Deskriptive analyser viser dog, at der ikke er systematiske forskelle mellem grupperne af kvinder på tværs af en række observerbare faktorer. Analysen beror på registerdata.

Resultaterne af analysen viser, at reformen har haft negative effekter på både etniske norske og indvandrerkvinders løn både på kort og langt sigt, om end effekten er faldende over årene. Effekten er størst for ikkevestlige kvinder, for hvem resultaterne viser en gennemsnitlig årlig lønreduktion på knap 30.000 norske kroner i det år, barnet var 2 år gammelt (under indsatsen) og mellem 10.000-16.000 norske kroner i årene, hvor barnet var mellem 4 og 8 år, og hvor kvinderne derfor ikke længere kunne modtage støtten. I analysen består gruppen af ikkevestlige kvinder fra både Afrika, Asien, Mellem- og Sydamerika samt Østeuropa. I en følsomhedsanalyse vises resultaterne dog for gruppen undtaget kvinder fra Østeuropa. Størrelsesmæssigt er effekterne nogenlunde lige store med en gennemsnitlig lønreduktion på lige over 30.000 norske kroner, da barnet var 2 år gammelt, og omkring 15.000 norske kroner i de år, hvor barnet var mellem 4 og 8 år. Dog findes der ingen signifikante effekter i de år, hvor barnet var 5, 6 eller 7 år gammelt. Samlet set viser analysen, at tilskud til pasning af egne børn kan have negative effekter på ikkevestlige kvinders indkomst ud over den periode, hvor støtten varer.

Damm (2014) undersøger beskæftigelseseffekterne af at bo i et udsat boligområde for mandlige flygtninge, hvor et udsat boligområde defineres som et boligområde, hvor over 40 % af den voksne befolkning ikke er i arbejde.

For at kunne identificere den kausale beskæftigelseseffekt af at bo i et udsat boligområde bruger forfatteren den geografiske fordeling af flygtninge på tværs af Danmark i perioden 1986-1998 som et quasi-eksperiment. I denne periode stod Dansk Flygtningehjælp for at finde boliger til nyankomne flygtninge på tværs af landet i et forsøg på at opnå en jævn geografisk fordeling af flygtninge. Allokeringen af boliger skete på baggrund af nogle få oplysninger om bl.a. familiestørrelse, nationalitet og sprog indhentet fra et spørgeskema. Oplysninger om uddannelse og indkomst indgik derimod ikke i beslutningsgrundlaget, ligesom den enkelte flygtning heller ikke selv kunne komme med ønsker til boliglokation, eller påvirke processen. Selv om flygtningene sidenhen frit kunne flytte et andet sted hen, viser en underanalyse i studiet, at den initiale allokering til en bolig i et udsat boligområde er en god indikator for, hvorvidt man også bor i et udsat boligområde 6 år efter.

Baseret på data om lige over 15.000 mandlige flygtninge, som ankom til Danmark i perioden 1986-1998, undersøger forfatteren beskæftigelseseffekten af at bo i et udsat boligområde 2-6 år efter ankomst. Dette gøres ved bruge den initiale boligplacering i eller uden for et udsat boligområde som et instrument for, hvorvidt personen har bopæl i eller uden for et udsat boligområde i årene efter. Herudover kontrolleres der for en række observerbare karakteristika (alder, familieforhold, uddannelse, antal år siden ankomst til Danmark, oprindelsesland, den initiale kommuneplacering og en række socioøkonomiske karakteristika for bopælskommunen, størrelse, ledighedsrate, gennemsnitlig indkomst, andel ikkevestlige indvandrere og andel landsmænd). Herudover kontrolleres der også for individuelle ikke-observerbare karakteristika via random effects, da der bruges paneldata i studiet.

Resultaterne viser, at det at bo i et udsat boligområde 2-6 seks år efter ankomst ikke har nogen effekt på hverken sandsynligheden for at være i beskæftigelse eller på lønindkomsten.

Resultaterne fra en lignende analyse, der bygger på samme metode, viser dog, at sandsynligheden for, at de mandlige flygtninge er i beskæftigelse 2-6 seks år efter deres ankomst, stiger, jo højere beskæftigelsesraten i nærmiljøet er blandt ikkevestlige mandlige indvandrere. En lignende effekt findes med hensyn til lønindkomsten, hvor resultaterne viser, at jo højere beskæftigelsen er blandt mandlige indvandrere fra samme land som flygtningene selv, jo højere er deres egne lønindkomster 2-6 seks år efter ankomst.

Endelig viser resultaterne også, at uddannelsesniveautet blandt ikkevestlige mandlige indvandrere i nærmiljøet også er af betydning. De mandlige flygtnings chancer for at komme i job øges således jo højere det gennemsnitlige uddannelsesniveau er blandt ikkevestlige mandlige indvandrere i nærmiljøet.

I studiet forklares disse effekter ved, at en del af jobsøgningen foregår gennem etniske netværk, hvilket understøttes af spørgeskemadata.

Beckers & Borghans (2011) undersøger, hvordan det at bo i et nærområde med en høj koncentration af ikkevestlige indvandrere påvirker flygtnings/asylansøgers chancer for at komme i job i Holland.

For at kunne identificere den kausale effekt af at bo i et nærområde med mange andre ikkevestlige indvandrere bruger forfatterne den geografiske fordeling af asylansøgere i Holland som et naturligt eksperiment. Asylansøgere, der ankommer til Holland, allokeres således til centre på tværs af landet på baggrund af, hvor der er plads, og ikke på baggrund af personlige karakteristika. Med undtagelse af enkelte hensyn (sygdomshensyn og hensyn til eksisterende familiemedlemmers bopæl) er denne allokering tilfældig. Selv om asylansøgerne frit kan flytte andre steder hen, når de fået opholdstilladelse, viser studiet, at den initiale geografiske placering er en god indikator for, hvor de senere kommer til at bo.

Studiet er baseret på data over knap 92.000 asylansøgere, som ankom til Holland i perioden 1995-2004, og som blev placeret i et asylcenter ved ankomst. I alt dækker deres data minimum en ¼ af det samlede antal asylansøgere, som ankom til Holland i perioden. Datasættet indeholder bl.a. information om deres initiale og senere bopæl fordelt på firecifrede postkodeområder med et gennemsnitligt antal indbyggere på omkring 1.500 (nærområdet). I studiet undersøges det specifikt, om koncentrationen af ikkevestlige indvandrere i det nærområde, hvor asylansøgerne bor, har betydning for deres chancer for at komme i job i perioden 1999-2004. Dette gøres ved at bruge koncentrationen af ikkevestlige indvandrere i området, de først blev placeret i (ved ankomst til Holland) som et instrument for koncentrationen af ikkevestlige indvandrere i det område, hvor asylansøgerne bor i det år, hvor beskæftigelseseffekterne undersøges. I studiet kontrolleres der endvidere for asylansøgernes køn og alder samt for graden af urbanisering i bopælskommunen, beskæftigelsesraten og den gennemsnitlige lønindkomst i nærområdet (begge instrumenteres ved hjælp af værdien i det område, de først blev placeret i) og tidseffekter (årlige dummy variable samt dummy variable for, om personen har været i landet 4 år eller mindre, mellem 5 og 7 år, eller mere end 8 år).

Resultaterne viser en positiv og statistisk signifikant sammenhæng mellem koncentrationen af ikkevestlige indvandrere i nærområdet, og asylansøgernes sandsynlighed for at være i job. Ligeledes viser resultaterne også en positiv og statistisk signifikant sammenhæng mellem koncentrationen af ikkevestlige indvandrere i nærområdet og lønindkomsten blandt de asylansøgere, der er i job.

Yderligere analyse af disse resultater viser, at både sammenhængen mellem koncentrationen af ikkevestlige indvandrere og sandsynligheden for at være i beskæftigelse samt lønindkomsten for de, der er i beskæftigelse, ikke er lineær, men stiger hurtigere, jo højere koncentrationen af ikkevestlige indvandrere er.

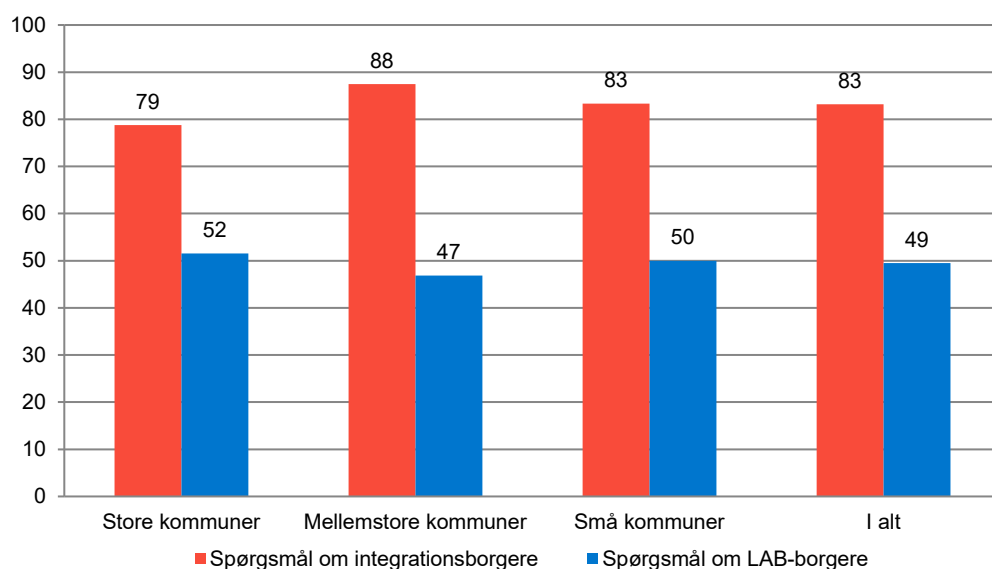
Analysen viser endvidere, at resultaterne for mænd og kvinder er nogenlunde ens, og at beskæftigelseseffekten for begge køn vokser hurtigere, jo højere koncentrationen af ikkevestlige indvandrere er. Dette mønster er dog mest tydeligt for kvinder. Endelig viser analysen også, at

den positive effekt af at bo i et område med en høj koncentration af ikkevestlige indvandrere er størst for de, der har været i Holland mellem 5 og 7 år, og lidt mindre for de, der har været i Holland mellem 1 og 4 år (hvilket dog ifølge forfatterne skyldes beskæftigelsesrestriktioner for asylansøgere i denne gruppe) og bliver negativ for de, der har været i landet i 8-10 år. I studiet gives to mulige forklaringer på disse negative effekter, nemlig at disse individer enten "hænger fast" i nærområder med lave beskæftigelsesmuligheder, eller at de i højere grad bliver selvstændige, hvilket ikke kan ses i data. Ingen af disse mulige forklaringer undersøges dog nærmere.

Bilag 3 Tabeller baseret på spørgeskemaresultaterne

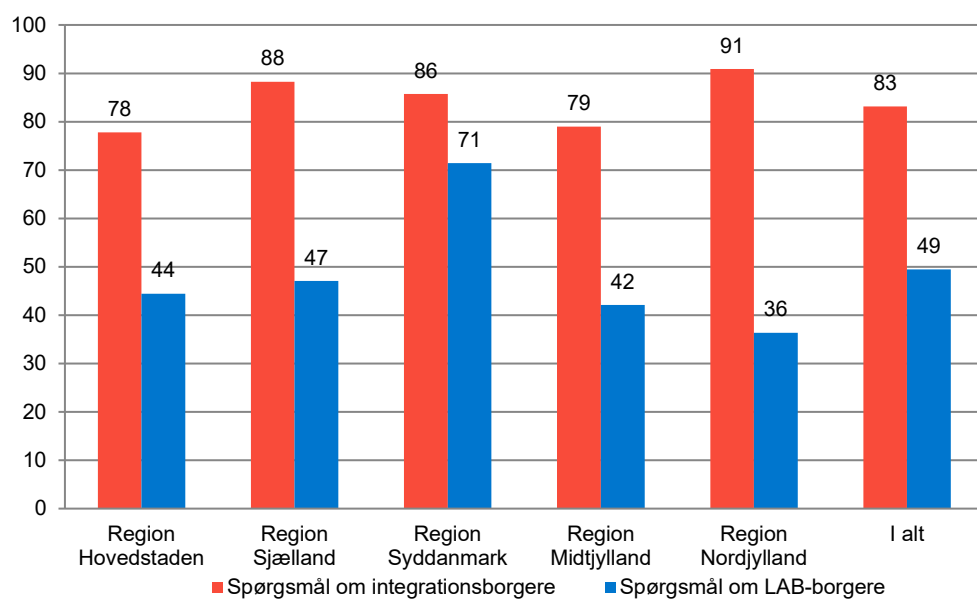
Svarprocent i spørgeskemaundersøgelsen særskilt for kommunekarakteristika

Bilagsfigur 3.1 Svarprocent for spørgsmål vedrørende hhv. integrationsloven og LAB-loven. Særskilt for kommunestørrelse

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner

Bilagsfigur 3.2 Svarprocent for spørgsmål vedrørende hhv. integrationsloven og LAB-loven. Særskilt for region

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner

Virksomhedsrettede indsatser

Bilagstabel 3.1 Hvad er de primære formål med indsatsen? (Borgere under integrationsloven). Procent og antal

Svarkategori	Branche-pakker	Virksom-hedscen-tre	Ordinære timer i kombina-tion med virksom-heds-praktik	IPS	Mentor på virk-somhe-den	Frivillige (eks-terne) mentorer i forbin-delse med praktik-forløb
Afklaring af mål og kompetencer	63 %	67 %	30 %	47 %	48 %	21 %
Udvikling af faglige kompetencer	71 %	56 %	72 %	58 %	75 %	26 %
Udvikling af sproglige kompetencer	48 %	63 %	58 %	53 %	64 %	47 %
Udvikling af sociale/personlige kom-petence	40 %	56 %	44 %	61 %	74 %	57 %
Opnåelse af ordinære løntimer på virksomheden	63 %	35 %	83 %	37 %	48 %	17 %
Ansættelse i IGU på virksomheden	19 %	13 %	21 %	16 %	22 %	11 %
Andet	4 %	8 %	6 %	8 %	7 %	17 %
Antal besvarelser	48	48	71	38	73	47

Anm.: Antal besvarelser: se sidste række i tabellen. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender det pågældende tilbud til borgere under integrationsloven.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Bilagstabel 3.2 Hvad er de primære formål med indsatsen? (Ikkevestlige indvandrere under LAB-loven). Procent og antal

Svarkategori	Branche-pakker	Virksom-hedscen-tre	Ordinære timer i kombina-tion med virksom-heds-praktik	IPS	Mentor på virk-somhe-den	Frivillige (eks-terne) mentorer i forbin-delse med praktik-forløb
Afklaring af mål og kompetencer	43 %	76 %	33 %	54 %	36 %	21 %
Udvikling af faglige kompetencer	71 %	64 %	69 %	42 %	50 %	17 %
Udvikling af sproglige kompetencer	48 %	76 %	38 %	58 %	57 %	33 %
Udvikling af sociale/personlige kom-petence	24 %	76 %	24 %	63 %	71 %	63 %
Opnåelse af ordinære løntimer på virksomheden	67 %	36 %	90 %	58 %	50 %	17 %
Ansættelse i IGU på virksomheden	14 %	4 %	5 %	13 %	7 %	4 %
Andet	10 %	8 %	0 %	13 %	0 %	13 %
Antal besvarelser	21	25	42	24	42	24

Anm.: Antal besvarelser: se sidste række i tabellen. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender det pågældende tilbud til ikkevestlige indvandrere under LAB-loven.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

IGU

Bilagstabel 3.3 Hvor mange IGU-forløb har I oprettet i perioden fra 2017-2020? Procent

Svarkategori (Antal)	Procent
1-10	36
11-20	26
21-30	15
31-50	12
51-80	11
Total	100

Anm.: Antal besvarelser: 66 kommuner. Spørgsmålet er rettet til kommuner, der har svaret, at de anvender IGU (integrationsgrunduddannelse) til borgere under integrationsloven.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Bilagstabel 3.4 Er der oprettet IGU-forløb på kommunale arbejdspladser? Procent

Svarkategori	Procent
Ja	67
Nej	27
Ved ikke	6
Total	100

Anm.: Antal besvarelser: 67 kommuner. Spørgsmålet er rettet til kommuner, der har svaret, at de anvender IGU (integrationsgrunduddannelse) til borgere under integrationsloven.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Fastholdelsesindsatser

Bilagstabel 3.5 Har kommunen særlige indsatser for borgere i målgruppen, som har haft flere ansættelser, men ikke kan fastholde et job? Procent

	Borgere under integrationsloven Procent	Ikkevestlige indvandrere under LAB-loven Procent
Ja	16	5
Nej	82	91
Ved ikke	1	5
Total	99	101

Anm.: Antal besvarelser: 68 kommuner (borgere under integrationsloven), 43 kommuner (ikkevestlige indvandrere under LAB-loven). Hvor totalen ikke summer til 100, skyldes dette afrundinger.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Vejledning og opkvalificering

Øvrige indsatser

Bilagstabel 3.6 Hvad er de primære formål med indsatsen? (Borgere under integrationsloven). Procent og antal

Svarkategori	Korte vejlednings- og afklaringsforløb	Jobsøgningskurser	Vejledning vedrørende uddannelsesmuligheder og valg	Brobygningsforløb til uddannelse	Rekvirerede forløb ved uddannelsesinstitutioner
Afklaring af mål og kompetencer	83 %	57 %	66 %	46 %	34 %
Udvikling af faglige kompetencer	45 %	31 %	26 %	39 %	58 %
Udvikling af sproglige kompetencer	56 %	26 %	26 %	17 %	36 %
Udvikling af sociale/personlige kompetence	50 %	29 %	19 %	22 %	26 %
Opnåelse af ordinære løntimer på virksomheden	39 %	66 %	11 %	13 %	24 %
Ansættelse i IGU på virksomheden	15 %	14 %	15 %	13 %	10 %
Andet	5 %	6 %	6 %	15 %	12 %
Antal besvarelser	66	65	62	46	50

Anm.: Antal besvarelser: se sidste række i tabellen. Spørgsmålet er rettet til kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender det pågældende tilbud til borgere under integrationsloven.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Bilagstabel 3.7 Hvad er de primære formål med indsatsen? (Ikkevestlige indvandrere under LAB-loven). Procent og antal

Svarkategori	Korte vejlednings- og afklaringsforløb	Jobsøgningskurser	Vejledning vedrørende uddannelsesmuligheder og valg	Brobygningsforløb til uddannelse	Rekvirerede forløb ved uddannelsesinstitutioner
Afklaring af mål og kompetencer	77 %	58 %	51 %	43 %	31 %
Udvikling af faglige kompetencer	49 %	23 %	24 %	29 %	56 %
Udvikling af sproglige kompetencer	40 %	23 %	12 %	18 %	31 %
Udvikling af sociale/personlige kompetence	40 %	26 %	7 %	7 %	13 %
Opnåelse af ordinære løntimer på virksomheden	35 %	67 %	7 %	4 %	25 %
Ansættelse i IGU på virksomheden	9 %	9 %	15 %	11 %	3 %
Andet	21 %	2 %	51 %	54 %	53 %
Antal besvarelser	43	43	41	28	32

Anm.: Antal besvarelser: se sidste række i tabellen. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender det pågældende tilbud til ikkevestlige indvandrere under LAB-loven.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Bilagstabel 3.8 Er der nogle af de nævnte øvrige vejlednings- og opkvalificeringsforløb, der er en del af et tidsbegrænset projekt? Procent

	Borgere under integrationsloven Procent	Ikkevestlige indvandrere under LAB-loven Procent
Ja	26	2
Nej	69	93
Ved ikke	4	5
Total	99	100

Anm.: Antal besvarelser: 68 kommuner (borgere under integrationsloven), 42 kommuner (ikkevestlige indvandrere under LAB-loven). Hvor totalen ikke summer til 100, skyldes dette afrundinger.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner

Andre særlige indsatser

Bilagstabel 3.9 Hvad er de primære formål med indsatsen? (Borgere under integrationsloven). Procent og antal

	Familie-indsatser	Indsatser for gravide og barslende kvinder	Indsatser i forhold til hverdagsmestring	Klub/væresteder	Mentorer	Indsatser ift. psykisk og fysisk helbredsmestring	Helbreds-screening/helbredsundersøgelse	Motion
Afklaring af mål og kompetencer	36 %	34 %	41 %	11 %	55 %	45 %	43 %	33 %
Udvikling af faglige kompetencer	5 %	11 %	18 %	11 %	35 %	17 %	3 %	9 %
Udvikling af sproglige kompetencer	17 %	47 %	31 %	28 %	47 %	22 %	7 %	17 %
Udvikling af sociale/personlige kompetence	83 %	66 %	82 %	75 %	77 %	82 %	51 %	67 %
Opnåelse af ordinære løntimer på virksomheden	19 %	11 %	20 %	8 %	47 %	28 %	20 %	22 %
Ansættelse i IGU på virksomheden	5 %	2 %	5 %	3 %	15 %	8 %	7 %	4 %
Andet	8 %	17 %	8 %	17 %	3 %	5 %	20 %	19 %
Antal besvarelser	59	47	61	36	66	60	61	54

Anm.: Antal besvarelser: se sidste række i tabellen. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret, at de "Aldrig", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender det pågældende tilbud til borgere under integrationsloven.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Bilagstabel 3.10 Hvad er de primære formål med indsatsen? (Ikkevestlige indvandrere under LAB-loven). Procent og antal

	Familieindsatser	Indsatser i forhold til hverdagsmestring	Klub/væresteder	Mentorer	Indsatser ift. psykisk og fysisk helbreds-mestring	Helbreds-screening/helbredsundersøgelse	Motion
Afklaring af mål og kompetencer	28 %	47 %	21 %	57 %	53 %	38 %	32 %
Udvikling af faglige kompetencer	4 %	9 %	11 %	35 %	11 %	3 %	0 %
Udvikling af sproglige kompetencer	24 %	24 %	37 %	45 %	11 %	0 %	6 %
Udvikling af sociale/personlige kompetence	76 %	82 %	84 %	73 %	76 %	56 %	71 %
Opnåelse af ordinære løntimer på virksomheden	16 %	18 %	16 %	48 %	21 %	24 %	19 %
Ansættelse i IGU på virksomheden	0 %	0 %	0 %	3 %	0 %	0 %	0 %
Andet	4 %	0 %	0 %	0 %	0 %	9 %	3 %
Antal besvarelser	25	34	19	40	38	34	31

Anm.: Antal besvarelser: se sidste række i tabellen. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender det pågældende tilbud til ikkevestlige indvandrere under LAB-loven.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Bilagstabel 3.11 Er de særlige indsatser en del af et tidsbegrænset projekt? (Borgere under integrationsloven). Procent

	Procent			Total
	Ja	Nej	Ved ikke	
Familieindsatser	19	79	2	100
Indsatser for gravide og barslende kvinder	33	65	2	100
Indsatser i forhold til hverdagsmestring	22	72	7	101
Klub/væresteder	3	83	14	100
Mentorer	5	94	2	101
Indsatser ift. psykisk og fysisk helbreds-mestring	17	80	3	100
Helbreds-screening/helbredsundersøgelse	7	90	3	100
Motion	15	74	11	100
Andre særlige indsatser	17	50	33	100

Anm.: Antal besvarelser: 6-65 kommuner. Spørgsmålet er rettet til kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender det pågældende tilbud til borgere under integrationsloven. Hvor totalen ikke summer til 100, skyldes dette afrunding.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Bilagstabel 3.12 Er de særlige indsatser en del af et tidsbegrænset projekt? (ikkevestlige indvandrere under LAB-loven). Procent

	Procent			Total
	Ja	Nej	Ved ikke	
Familieindsatser	16	84	0	100
Indsatser i forhold til hverdagsmestring	18	82	0	100
Klub/væresteder	0	100	0	100
Mentorer	0	100	0	100
Indsatser ift. psykisk og fysisk helbredsme- string	13	87	0	100
Helbredsscreening/helbredsundersøgelse	6	94	0	100
Motion	16	77	6	99

Anm.: Antal besvarelser: 19-40 kommuner. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender det pågældende tilbud til ikkevestlige indvandrere under LAB-loven. Hvor totalen ikke summer til 100, skyldes dette afrundinger. Kategorien "Andre særlige indsatser" indgår ikke i tabellen, da der ingen besvarelser er for denne kategori.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Ordinær uddannelse

Bilagstabel 3.13 Hvor stor en andel af målgruppen, der er i ordinær uddannelse på en anden ydelse en SU, tager uddannelsesforløbet som forberedelse til at påbegynde en uddannelse på SU? Procent

Andel af målgruppen Procent	Borgere under integrationsloven Procent	Ikkevestlige indvandrere under LAB-loven Procent
0-10	31	49
11-20	15	13
21-30	7	3
31-40	5	0
41-50	7	3
51-60	2	3
61-70	0	3
71-80	4	0
81-90	2	0
91-100	0	0
Ved ikke	27	28
Total	100	102

Anm.: Antal besvarelser: Borgere under integrationsloven: 55 kommuner, ikkevestlige indvandrere under LAB-loven: 39 kommuner. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender ordinær uddannelse til borgere under integrationsloven, som er på anden ydelse end SU/"Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender ordinær uddannelse til borgere under LAB-loven, som er ikkevestlige indvandrere. Hvor totalen ikke summer til 100, skyldes dette afrundinger.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Bilagstabel 3.14 Er anvendelsen af ordinær uddannelse på anden ydelse end SU som forberedelse til beskæftigelse rettet mod særlige målgrupper (fx unge under 30 år)? Procent

Svarkategori	Procent	
	Borgere under integrationsloven	Ikkevestlige indvandrere under LAB-loven
Ja	15	5
Nej	62	74
Ved ikke	7	13
Ikke relevant (anvender ikke ordinær uddannelse på anden ydelse end SU som forberedelse til beskæftigelse)	16	8
Total	100	100

Anm.: Antal besvarelser: Borgere under integrationsloven: 55 kommuner, ikkevestlige indvandrere under LAB-loven: 39 kommuner. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender ordinær uddannelse til borgere under integrationsloven, som er på anden ydelse end SU/"Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender ordinær uddannelse til borgere under LAB-loven, som er ikkevestlige indvandrere.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner

Bilagstabel 3.15 Er anvendelsen af ordinær uddannelse på anden ydelse end SU som forberedelse til påbegyndelse af uddannelse på SU rettet mod særlige målgrupper (fx unge under 30 år)? Procent

Svarkategori	Procent	
	Borgere under integrationsloven	Ikkevestlige indvandrere under LAB-loven
Ja	16	13
Nej	55	72
Ved ikke	13	10
Ikke relevant (anvender ikke ordinær uddannelse på anden ydelse end SU som forberedelse til beskæftigelse)	16	5
Total	100	100

Anm.: Antal besvarelser: Borgere under integrationsloven: 55 kommuner, ikkevestlige indvandrere under LAB-loven: 39 kommuner. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender ordinær uddannelse til borgere under integrationsloven, som er på anden ydelse end SU / "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender ordinær uddannelse til borgere under LAB-loven, som er ikkevestlige indvandrere

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Medbragt uddannelse og realkompetencevurderinger

Bilagstabel 3.16 Anvender I realkompetencevurderinger i forhold til at få borgerne i uddannelse/beskæftigelse? (Borgere under integrationsloven). Procent

Svarkategori	Procent	
	Uddannelse	Beskæftigelse
Ja	82	74
Nej	5	16
Ved ikke	12	11
Total	99	101

Anm.: Antal besvarelser: 57 kommuner. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender realkompetencevurderinger til borgere under integrationsloven, som ikke har en anerkendt erhvervskompetencegivende uddannelse. Hvor totalen ikke summer til 100, skyldes dette afrundinger.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Bilagstabel 3.17 Anvender I realkompetencevurderinger i forhold til at få borgerne i uddannelse/beskæftigelse? (Borgere under integrationsloven). Procent

Svarkategori	Procent	
	Uddannelse	Beskæftigelse
Ja	89	83
Nej	6	11
Ved ikke	6	6
Total	101	100

Anm.: Antal besvarelser: 35 kommuner. Spørgsmålet er rettet mod kommuner, der har svaret, at de "Altid", "Ofte", "Af og til" eller "Sjældent" anvender realkompetencevurderinger til ikkevestlige indvandrere under LAB-loven, som ikke har en anerkendt erhvervskompetencegivende uddannelse. Hvor totalen ikke summer til 100, skyldes dette afrundinger.

Kilde: Data fra VIVEs spørgeskemaundersøgelse blandt danske kommuner.

Litteraturliste

- Andersson, J.P., Lanninger, A. W., & Sundström, M. (2017). Etableringsreformens effekter på integrationen af nyanlända. *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, 23(1), 27-45.
- Arendt, J. N. (2020). Labor market effects of a work-first policy for refugees. *Journal of Population Economics*, 1-28.
- Arendt, J.N., & Bolvig, I. (2020). *Early labor market entry, language acquisition and labor market success of refugees. Working paper*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Arendt, J. N., Bolvig, I., Foged, M., Hasager, L., & Peri, G. (2020). *Integrating refugees: Language training or work-first incentives? NBER working Papers 26834*. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
- Arendt, J. N., Bolvig, I., Kolodziejczyk, C., & Petersen, J. S. (2016). *Kommunernes integrationsindsats på beskæftigelsesområdet: Effektive indsatser, veje igennem systemet og benchmarking mellem kommunerne*. København: KORA - Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning.
- Arendt, J. N., Kolodziejczyk, C., Gunst A., & Johansen, D. (2018). *Forsøg med integrationspålæg: Slutevaluering*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Arendt, J. N., & Pozzoli, D. (2013). *Effekter af beskæftigelses- og uddannelsesrettede indsatser for ikke-vestlige ledige indvandrere. en oversigt over danske og internationale kvantitative studier*. København: KORA - Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning.
- Arendt, J. N., & Schultz-Nielsen, M. L. (2019). Employment effects of welfare policies for non-western immigrant women. In L. Calmfors, & N. Sánchez Gassen (Eds.), *Integrating immigrants into the nordic labour markets* (pp. 155-184). Copenhagen: Nordisk Ministerråd.
- Battisti, M., Giesing, Y., & Laurensyeva, N. (2019). Can job search assistance improve the labour market integration of refugees? Evidence from a field experiment. *Labour Economics*, 61, 1-20.
- Beckers, P., & Borghans, L. (2011). *Segregation in neighbourhoods and labour market outcomes of immigrants: Evidence from random assignment in the Netherlands. UNU-MERIT working papers*. Maastricht: United Nations University - Maastricht Economic and Social Research Institute on Innovation and Technology (MERIT).
- Beskæftigelsesministeriet. (2018). *Notat: Hvordan fungerer RAR-modellen?* København: Beskæftigelsesministeriet & Undervisningsministeriet.
- Damm, A. P. (2014). Neighborhood quality and labor market outcomes: Evidence from quasi-random neighborhood assignment of immigrants. *Journal of Urban Economics*, 79, 139-166.
- Flaatten, K. K. (2015). *Effektevaluering av kontantstøttereformen - ulike langtidseffekter på arbeidsmarkedsdeltakelsen til etnisk norske kvinner og innvandrerkvinner? Master thesis*. Bergen: The University of Bergen.

- Hardoy, I., & Zhang, T. (2019). *The long and winding road: Labour market integration of refugees in Norway*. Oslo: Oslo University, Department of Economics.
- Lochmann, A., Rapoport, H., & Speciale, B. (2019). The effect of language training on immigrants' economic integration: Empirical evidence from France. *European Economic Review*, 113, 265-296.
- Månsson, J., & Delander, L. (2017). Mentoring as a way of integrating refugees into the labour market: Evidence from a Swedish pilot scheme. *Economic Analysis and Policy*, 56, 51-59.
- Naz, G. (2010). Effect of a family policy reform on immigrants' labour supply and earnings. *Labour*, 24(1), 74-92.
- Rotger, G. P. (2011). *Contribution of Enforced Language Training to the Labour Market Participation of Family Reunited Migrants. Working paper*. København: AKF.
- Sarvimäki, M., & Härmäläinen, K. (2016). Integrating immigrants: The impact of restructuring active labor market programs. *Journal of Labor Economics*, 34(2), 479-508.
- Thuesen, F., Rotger, G. P., & Jakobsen, V. (2020a). *En brancheorienteret tilgang til at få flygtninge og indvandrere i job: Evaluering af et initiativ støttet af SIRI*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Thuesen, F., Rotger, G. P., Jakobsen, V., & Liversage, A. (2020b). *I mål med integration: Evaluering af et initiativ til styrkelse af kommunernes evne til at integrere flygtninge og familiesammenførte på arbejdsmarkedet*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

**VIDEN
VELFÆRD**

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD